

fire

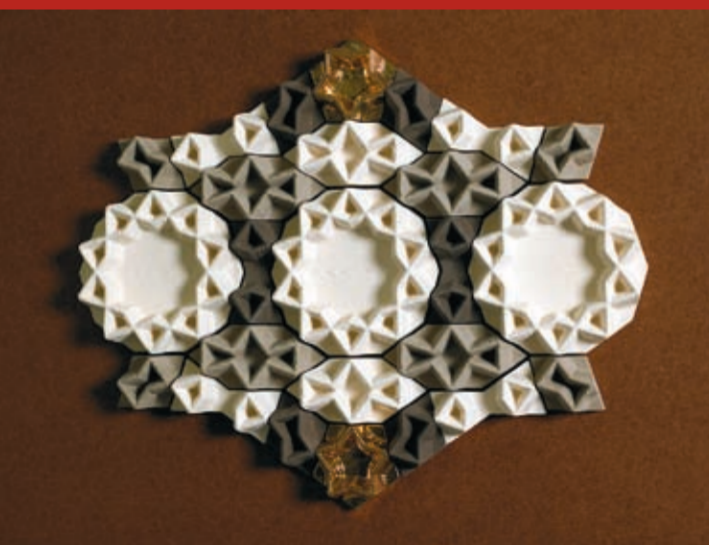
inspirerende keramiek in architectuur
Kwartalbericht van Europees Keramisch Werkcentrum en Wienerberger BV
Nieuws en actualiteiten op het gebied van keramiek, design en architectuur #12

laatste Combined Residency

Na vier jaar eindigt het succesvolle architectuurproject 'combined residencies' dat het .ekwc in samenwerking met Wienerberger opstartte. Twintig combinaties bestaande uit een architect, ontwerper en/of beeldend kunstenaar experimenteerden tijdens een werkperiode van drie maanden in het .ekwc met nieuwe toepassingen van keramiek in architectuur. Dat leverde een rijke oogst aan in iedere geval spannende en in sommige gevallen ook direct bruikbare ideeën op. Met het vertrek van architect David Celento en beeldend kunstenaar Del Harrow, nam het .ekwc in maart afscheid van de laatste combinatie, maar zeker niet van de architectuur.

Natuurlijke patronen

In de zomer van 2008 begonnen Celento en Harrow aan het eerste gedeelte van hun werkperiode. In slechts vier weken werkten ze de eerste digitale ontwerpen uit en wisten deze ook al direct toe te passen in keramiek. Patronen die zij ontleenden aan de natuur zoals dat van een liekeblad, 'vertaalden' zij in digitale bestanden. Met behulp van deze bestanden werden vervolgens nieuwe keramische bouwlementen ontworpen. Dit onderzoek resulteerde in 'CeramiSKIN', een keramisch bekledingsstelsel.

Een Penrose-betegeling is een niet-periodieke betegeling, gegenereerd door een aperiodelieke set van "proto-tegels" en vernoemd naar de Britse wis- en natuurkundige Sir Roger Penrose (1931) die deze sets in de jaren zeventig onderzocht.

Driedimensionale keramiek

Dit eerste resultaat was slechts een voorproefje van wat Celento en Harrow gedurende hun tweede fase tot stand zouden brengen. Vol met nieuwe ideeën en verder ontwikkelde ontwerpen kwamen zij in januari 2009 terug naar het .ekwc. De islamitische architectuur en de Penrose-betegelingen die hierin voortkomen, waren het uitgangspunt van één van hun projecten. Met behulp van cadcam lukte het om van hun digitale geometrische ontwerpen een driedimensionaal model te produceren door toepassing van een computer gestuurde freesmachine. De keramische elementen die hieruit ontstonden kunnen bijvoorbeeld in wisselende patronen en kleurcombinaties worden toegepast in een gevel.

digitaal en tactiel vinden elkaar in uniek project

David Celento (USA) en Del Harrow (USA) zijn beiden werkzaam als docent aan de 'Pennsylvania State University'. Het oorspronkelijke idee waarmee zij hun werkperiode in het .ekwc begonnen, betrof onderzoek naar keramiek in combinatie met digitaal ontwerpen. Een onderwerp dat bij het .ekwc op dit moment volop in de belangstelling staat en in de 2010 nieuw te openen cadcam-werkplaats de volle aandacht krijgt.

Van de oneindig vele mogelijke betegelingen zijn er twee die zowel spiegelsymmetrie als vijfzijdige rotatiesymmetrie bezitten. De term Penrose-betegelingen refereert aan deze twee betegelingen.

update Keramiek & Architectuur

De ambitieuze tentoonstelling 'Keramiek & Architectuur', waarmee het .ekwc zijn gelijknamige internationale project afsluit, zal van 17 t/m 25 oktober een van de highlights zijn van de Dutch Design Week (DDW) in Eindhoven. De keuze voor deze locatie past goed bij het besluit van de DDW om het jaarlijkse design-evenement vanaf 2009 ook internationaal een rol van betekenis te laten spelen en om design nadrukkelijk te koppelen aan architectuur. Daardoor slaat het .ekwc twee vliegen in een klap: het bereiken van de primaire doelgroep (architecten en ontwerpers) en tevens van een breed publiek van ca. 85.000 bezoekers uit binnen- en buitenland. De tentoonstelling wordt mede mogelijk gemaakt door Wienerberger.

Interessante thema's

De tentoonstelling laat, verdeeld over vier thema's, zien wat ca. 60 architecten, ontwerpers en ook beeldend kunstenaars vanuit de hele wereld de afgelopen vier jaar in het .ekwc hebben bedacht en gemaakt om keramiek een nieuwe spannende rol te laten spelen in architectuur. In het Klokgebouw van Strijp S komen in een aantrekkelijk vormgegeven tentoonstelling van maar liefst 750m² aan bod de subthema's: 'menselijk lichaam', 'natuurlijke omgeving' en

'visie op architectuur'. In de 500m² grote tentoonstellingsruimte in de faculteit Bouwkunde van de TU Eindhoven wordt het belangrijke subthema 'nieuwe technieken' behandeld. Gekoppeld aan dit onderdeel van de tentoonstelling zal gedurende de DDW in de Zwarte Doos op het TU terrein de try-out van de nieuwe cadcam-werkplaats functioneren. Dit op verzoek van de organisatie van de DDW die de bezoekers graag een kijkje achter de schermen van het creatieve proces gunt.

Tijdens de DDW zal de try-out van de cadcam-werkplaats op drie niveau's functioneren: 1) geselecteerde professionele ontwerpers en architecten worden in de gelegenheid gesteld om onder begeleiding van cadcam-specialisten hun eigen projectplan uit te voeren, 2) belangstellenden kunnen zich opgeven voor de dagelijkse introductie cursus en 3) bezoekers van de DDW kunnen doorlopend informatie krijgen over de nieuwe cadcam-werkplaats, die volgens plan begin 2010 in 's-Hertogenbosch van start gaat (voor meer info: ekwc.nl).

8 mei '09

aankondiging kick-off

Vrijdagmiddag 8 mei worden pers, deelnemers, sponsors, medewerkers Dutch Design Week Eindhoven, studenten, architecten en vormgevers uitgenodigd voor de 'kick off' van de tentoonstelling Keramiek & Architectuur. De tentoonstelling vindt plaats tijdens de Dutch Design Week (oktober 2009). Doelstelling van de kick-off is om alle betrokken partijen met elkaar te laten kennismaken. Tevens zal op deze middag informatie worden gegeven over het groots op te zetten cadcam programma in 's-Hertogenbosch.

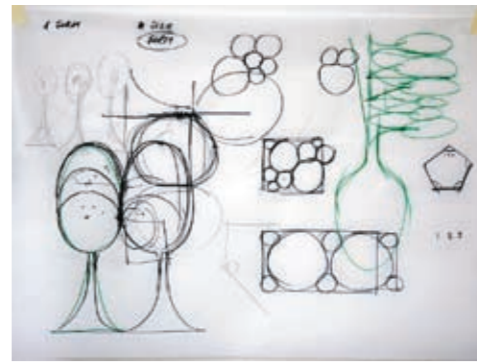
Als u niets wilt missen en als eerste op de hoogte wilt zijn van de ambitieuze plannen rondom de cadcam-werkplaats, meldt u dan nu aan voor deze kick-off!

PROGRAMMA
14.00 uur ontvangst door Koo de Jong, directeur .ekwc
14.15 uur presentatie tentoonstelling 'Keramiek & Architectuur', Nicole Uniquole
14.30 uur presentatie Dutch Design Week
14.45 uur presentatie nieuwe cadcam-werkplaats
15.15 uur rondleiding door de werkplaats en studio's

Aansluitend netwerkborrel voor alle betrokkenen
Kick-off bijeenkomst 8 mei: 14.00 - 17.00 uur
Zuidwillemsvaart 215, 's-Hertogenbosch
Aanmelden via info@ekwc.nl onder vermelding van 'kick-off'.

Pierluigi Pompei (links) en Kees Spanjers bouwen met zeer veel nauwkeurigheid een ovenplaat op.

Vanaf de eerste schetsen waren Pompei en Spanjers beiden betrokken bij het ontwerpproces.

Kleurgebruik en toonhoogte worden bepaald door de grootte van de trompetvorm. Warme kleuren voor de hoge tonen, koude tinten voor de lage.

Whispering Wall: Pierluigi Pompei en Kees Spanjers

Dat juist deze beeldend kunstenaar en architect gingen samenwerken is niet zo verwonderlijk. Beiden doen onderzoek naar geluid. Spanjers heeft als architect meerdere projecten uitgevoerd waarin geluid een belangrijke rol speelt, zoals het verbeteren van de akoestiek in de Beurs van Berlage. Het werk van Pompei richt zich al jaren op de relatie tussen beeldende kunst en architectuur. In een voorgaande werkperiode deed Pompei onderzoek naar keramiek en geluid.

Hij ontwikkelde trompetten die 'getrokken' waren uit porselein. Hieruit ontstond een installatie die met behulp van perslucht aangeblazen werd. De materiaalkennis die Pompei opeed bij het maken van zijn trompetten bleek een goede basis voor hun 'combined residency'.

Whispering Wall

Samen onderzochten ze gedurende drie maanden de akoestische kwaliteiten van keramisch bouw materiaal. Dit resulteerde

in 'the Whispering Wall', een binnenmuur die het geluid tussen twee ruimtes kan versterken. Door in de muur trechtvormen te plaatsen is de ruimte aan de ene kant van de muur bedoeld om geluid op te vangen en te versterken naar de andere ruimte.

Dat dit experiment geslaagd is konden de bezoekers van hun eindpresentatie op 3 maart 2009 ervaren door de 'whispering room' en 'listening room' aan weerszijden van de 'Whispering Wall' te betreden.

baksteen met glans geslaagd

Een gebouw is meer dan muren en een dak: het is een persoonlijke creatie die iets vertelt over de individuen die er wonen en werken. Juist daarom vindt Wienerberger het zo belangrijk om een groot assortiment keramische bouwmaterialen aan te bieden. En voortdurend nieuwe wegen in te slaan, ook met baksteen.

Karakter in baksteen

Kleuren en vormen geven een baksteen karakter. En daarmee het bouwwerk. Door te combineren met kleuren, vormen, structuren en formaten komen schitterende patronen en speelse levendige gevels tot stand. Naast het aanbieden van een uitgebreide kleurevariatie in het assortiment gevelbakstenen, gaat Wienerberger nu een stap verder. Met de introductie van een nieuwe serie verglaasde bakstenen.

Glanzende bakstenen

De verglaasde bakstenen zijn leverbaar in zes standaard kleuren: blauw, groen, rood, geel en ivoorwit. Veelgevraagde kleuren bij het toepassen van verglaasde bakstenen. Liever een afwijkende kleur? Op projectbasis zijn nagenoeg alle kleuren mogelijk. Ook op speciale vormstenen en handvorm bakstenen.

Glazuurervaring

Door jarenlange ervaring in het glazuren van dakpannen en raamdorpels, kan Wienerberger al zijn kennis en ervaring inzetten bij het glazuurprocedé van bakstenen. Dat heeft geleid tot kwaliteitsproducten binnen een geoptimaliseerd productieproces. Zowel volgens eenbrand- als tweebrandprocedé.

Jetten en Molenaar: droomproject

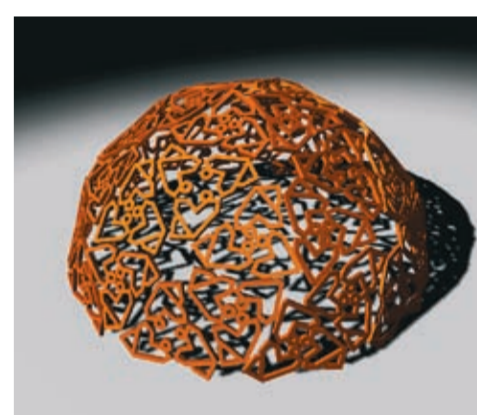
Al eerder was de 'combined residency' van beeldend kunstenaar Christine Jetten en architect Joris Molenaar buitengewoon succesvol. In samenwerking met Wienerberger produceerden zij twee nieuwe baksteenontwerpen en de gevelornamenten uit diezelfde werkperiode worden inmiddels toegepast in een nieuwbouwproject te Delft.

Jetten en Molenaar zien meer potentie in de keramische elementen en dromen ervan om deze tot een driedimensionale koepelvorm samen te voegen. Toen het Fonds voor Beeldende Kunsten Vormgeving en Bouwkunst (BKVB) haar twintig jarig

bestaan viert door de mogelijkheid te bieden een droomplan in te dienen, grepen zij deze mogelijkheid met beide handen aan.

Onderzoeksbudget

In een live presentatie overtuigden zij de commissie van de mogelijkheden van hun project. Wederom met succes, want het fonds BKVB beloofde deze presentatie met een onderzoeksbudget van € 50.000,-. Het onderzoek naar de constructie voor de koepelstructuur zal worden uitgevoerd met advies van Prof. Dr. Ir. Mick Eckhout en in relatie tot onderzoeksprogramma's van de TU Delft.

Christine Jetten en Joris Molenaar: "Onze ambitie is om een zwevend keramisch ornament te ontwikkelen dat toepasbaar is in ruimtelijke objecten en als transparante schermen voor gevels."

expressie met keramische bouwmaterialen

Verrassende vormen, kleuren en texturen in keramische bouwmaterialen. Dat heeft Wienerberger laten zien tijdens de afgelopen Material Xperience. Door bijzondere vormen in baksteen en dakpannen kunnen verrassende licht- en schaduw effecten worden bereikt. Een opmerkelijke expressie door het gebruik van keramische bouwmaterialen.

Bundeling van creativiteit

Interdisciplinaire samenwerking tussen kunstenaars en ontwerpers leidt tot spraakmakende baksteenontwerpen en nieuwe keramische toepassingen. Het resultaat van een intensieve samenwerking tussen het Europees Keramisch Werkcentrum (.ekwc) en Wienerberger. Zo toonde Wienerberger op Material Xperience onder meer het baksteenontwerp voor een geglazuurde keramische gevelbekleding (Combined Residency van Dana Ponec/Eva Crebolder) en de komma- en Z-bakstenen waarmee avontuurlijke geveltexturen kunnen worden bereikt (Combined Residency van Joris Molenaar/Christine Jetten).

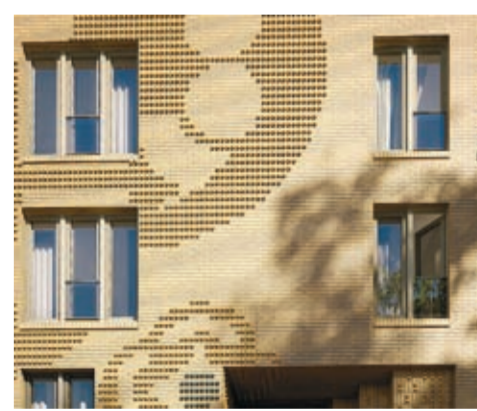
Samenwerking architecten

Ook door directe intensieve samenwerking tussen Wienerberger en architecten ontstaan creatieve

ontwerpen in baksteen. Wienerberger presenteerde op Material Xperience onder meer de 'bollensteen': ontwerp van Simone Drost, Drost + van Veen Architecten, om speelse motieven in de gevel te kunnen realiseren. Door de uitwendige bolvorm komen in de gevel van een woningproject in Nieuw Crooswijk speelse motieven tot stand. De zogenoemde 'Deo-steen' (ontwerp Albert Herder, HVDN architecten) zorgt voor een herkenbaar ornament in baksteen waarmee samenhang in de variëteit in bebouwing op het Deo-terrein in Haarlem wordt gecreëerd. Als bouwsteen, als omkledend patroon of als architectonisch element. De gebouwen krijgen hun eigen identiteit, maar vormen samen één familie.

Gevel010

Material Xperience vond plaats van 9 tot en met 14 februari in de Media Plaza van de Jaarbeurs Utrecht en vormde een inspirerend vakevenement met materiaal-innovaties voor de creatieve professional. Material Xperience bood een interessant platform: niet alleen ontmoetingsplek voor architecten, ontwerpers en producenten, maar ook een platform op het gebied van kennisuitwisseling over materialen. De volgende Material Xperience vindt plaats in januari 2010 tijdens Gevel010 in Ahoy Rotterdam.

Door de afwisseling van bolvormige en vlakke bakstenen, ontstaat een motief in de gevel met wisselend schaduw- en lichtspel. Ontwerp: Drost + van Veen Architecten.

Baksteen met ornament als bouwsteen, omkledend patroon, of als architectonisch element voor samenhang met historisch karakter in bebouwing op Deo-terrein in Haarlem. Ontwerp: HVDN architecten.

colofon

fire#12, mei 2009
tekst- en beeldredactie Tanja Bongers (Wienerberger), Koo de Jong (.ekwc), Anouk Rooth (.ekwc)
ontwerp Tuesday Multimedia (www.tuesday.nl)
fotografie Ruud Peijnenburg, Drost + van Veen Architecten, HVDN architecten, Molenaar & Van Winden architecten

een uitgave van .ekwc (www.ekwc.nl) & Wienerberger (www.wienerberger.nl)

Wienerberger
Building Value

